

PEARLE konferencia Angliában

Kánikulának aligha nevezhető, 20 fok körüli hőmérséklet fogadja a látogatót 2003 júniusában Birmingham-ben. A szél miatt hűvösebbnek tűnő levegőt a felhők közül olykor előbukkanó nap rövid időre felmelegíti, így aztán a járókelők vérmérsékletük szerint pólóban bámészkodnak, vagy éppen fázósan, sietősen összehúzzák ballonkabátjukat. Az angol iparváros sétáló és egyben főutcája a teljes városmagot átfogja, fél órás gyaloglással minden látnivaló útba ejthető. A többségében modern épületek közül azonban kiemelkedik egy csupa üveg- és betonpalota, amely Európa egyik leghíresebb koncerttermét rejt.

A Birmingham Symphony Hall több ezres befogadóképességű, ovális nagyterme számos világhírű művész fellépésének adott otthont. A hozzá kapcsolódó Nemzetközi Konferencia Központ helyiségei eltörpülnek mellette, de a bennfentesek tudják: a koncertterem formálisan a sorszámozott konferenciatermek egyike. Az épület ugyanis nagyrészt európai közösségi pénzből épült, s a város vezetői a hivatalos papírokból – némi csalafintasággal – igyekeztek eltitkolni a nagyterem valódi rendeltetését, hiszen könnyen szemet szúrhatott volna a beruházónak a valódi kulturális funkció.

Június 13-án és 14-én a Symphony Hall egyik kisebb konferenciatermében ülésezett a PEARLE soron következő, 25. ülészsaka. Az európai országok előadóművészeti munkaadói szervezeteinek nemzetközi szövetsége napirendjén belső szervezeti és európai uniós kérdések egyaránt szerepeltek. Budapest évek óta Kovács Géza, a Nemzeti Filharmonikusok ügyvezető igazgatója, mint a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetsége alelnöke képviseli, Birminghamban azonban – megfigyelőként – ezúttal a jelen sorok írója is ott lehetett.

A kétnapos tanácskozás számunkra legfontosabb eredménye kétségtelenül a Végrehajtó Bizottság újráválasztása, amelyet egy fővel bővítettek. Közmegegyezés alapján a jövő májusban csatlakozó tíz új uniós tagállam a testületben kollektíven egy helyet kapott, s erre egyedüli jelöltként, közfelkiáltással, Kovács Gézát választották meg. A megfigyelő tapasztalhatta: a választás eredménye nem véletlenül múlt. A magyar képviselő nagy közmegebecsülésnek örvend, álláspontjának súlya van, és nyugat-európai kollégái partnernek tekintik közös ügyeink tárgyalásakor.

Közös ügy pedig egyre több van. Csak a jelenlegi ülés napirendjében tallózva, a megbeszélendők között szerepeltek az EU kultu-

rális politikájával, a szerzői jogokkal, nemzetközi munkaügyi kérdésekkel, szociális ügyekkel, adózási és statisztikai problémákkal kapcsolatos témák. A tekintélyes mennyiségű írásbeli előterjesztés jelentős része más európai szervezetek által összeállított dokumentum, amelyek ismeretében a PEARLE hatékony lobbitevékenységet folytathat Brüsszelben. (Nem véletlenül itt működik a PEARLE titkársága.) Az Európai Unió működésének szerves részét alkotja az érdekérvényesítő mechanizmus, hiszen aligha lehetséges mindenki igényének megfelelő döntéseket, közösségi jogszabályokat hozni. A PEARLE szerepe tehát komoly, keretei között széleskörű tapasztalatokkal rendelkező, nemzetközi gyakorlattal bíró és hazájukban a művészeti szövetségekben vezető pozíciót betöltő személyek cserélhetik ki véleményüket, amely feltétlenül erősíti az előadóművészettel foglalkozó intézmények jövőbeni összeurópai szerepét és súlyát.

Magyarország közelgő uniós csatlakozása miatt e téren egyre inkább természetes közeg a nemzetközi együttműködés. A PEARLE ehhez nagy segítséget nyújthat. A szervezet következő üléseinek egyikét – éppen 2004 tavaszán, a csatlakozás előestéjén – Budapesten rendezik.

Bolvári-Takács Gábor

Egy szürke eminenciás arany érdemkeresztje

Sír László a Miskolci Szimfonikusokkal töltötte fél életét

Átmeneti munkának indult, Sír László ugyanis úgy vélte, két-három évig irányítja majd az együttest zenekari igazgatóként, utána pedig visszatér a tanításhoz. A néhány esztendőből huszonhárom lett, most nyáron pedig az újabb öt évre szóló kinevezését kapta meg a Miskolci Szimfonikus Zenekarnál. A zenekari igazgató ma is fiatalos lelkesedéssel, az újdonságokra nyitottan dolgozik, s minden mondatán, mozdulatán átsüt ennek a hivatásnak a szeretete. Több évtizedes, áldozatos munkáját most állami kitüntetéssel is elismerték, augusztus 20-án átvehette a Magyar Köztársaság Arany Érdemkeresztjét.

– Muzsikusként a háta mögött lett a Miskolci Szimfonikusok zenekari igazgatója?

– Nem, csak zenehallgatóival. Magyar–német szakos tanári diplomám van, a zenekar előtt a városházán dolgoztam, a művelődési osztály helyettes vezetőjeként, s hozzám tartoztak a kulturális intézmények, köztük a Miskolci Szimfoni-

kus Zenekar is. Remeknek tartottam az együttest, kiválóan muzsikáló társulatnak, akiknek azonban a szervezethez képest már jócskán akadt gondok. Úgy véltem, ezen a területen segítségükre lehetek, s így lettem 23 évvel ezelőtt a zenekari igazgatójuk.

– Nem lehetett könnyű dolga, hiszen ebben az időben nem volt még igazán ki-

alakult hagyománya, hogyan is kell erről a posztról vezetni, segíteni az együttest.

– Valóban egyike voltam az elsőknek, s teljesen másnak képzeltem ezt a feladatot. Úgy véltem, ez is csupán egy munkahely, de elég hamar rájöttem, mennyire eltér a muzsikusként a világa az általam addig megismert közegetől. Nagy szerencsémre *Mura Péter* mellett kezdtem el dolgozni, aki

az együttes alapítója, zeneigazgatója volt, s rengeteget tanultam tőle. Az együtt töltött évek alatt elleshettem, hogyan működik egy zenekar, s hogyan kell bánni a művészekkel. Azért is nagyon hálás lehetek, hogy az első években eléggé korlátozott jogkörrel rendelkeztem, mert így nem követhettem el túl nagy hibákat, s egyre jobban belejöttem a feladatokba. Egyébként magam valóban átmenetinek szántam a zenekarnál töltött időt, két-három évnek, amely alatt szervezeti struktúrát, működő menedzsmentet építetek, ügyelek arra, hogy az együttes számára a legmegfelelőbb próbaterem épüljön, és segítsek egy új költségvetés megalapozásában, aztán pedig visszamegyek tanárnak. Fel sem merült bennem, hogy a fél életemet töltöm majd az együttesrel!

– *Ezek szerint nem azt érezte az első naptól kezdve, hogy végre megtalálta élete hivatását?*

– Beletelt némi időbe, míg megszerettem, s a magaménak éreztem ezt a pozíciót. Ráadásul az első időszakban a muzsikuskok is idegenkedve, némi gyanakvással fogadtak, azt gondolták, már megint a nyakukba ültettek egy teljesen fölösleges embert. Aztán mire 1984-ben elkészült az együttes székháza, s Kovács László lett a zeneigazgató – ő is már húsz esztendeje irányítja a zenekart! – megint ezer tennivaló akadt a társulat körül, melyekkel foglalkoznom kellett. Ekkorra már a zeneszerek is elfogadtak, megszerettek.

– *Milyen tennivalói voltak ebben az időszakban egy zenekari igazgatónak?*

– Teljesen mások, mint ma. Akkoriban még az Országos Filharmónia szervezte a zenekarok számára a hangversenyeket, bérleti sorozatokat, így nem kellett koncertrendezéssel, közönségszervezéssel foglalkozni, szponzorokat felhajtani. Elsősorban adminisztratív teendők adódtak, az első időkben ugyanis a zenekarnál nem létezett iktatás sem, a kollektív szerződés és rengeteg egyéb szabályzat is hiányzott. Emellett technikai kérdéseket is meg kellett oldani, köztük olyanokat, hogy rendben legyen például a próbaterem világítása, fűtése. A székház átépítésénél például nekem kellett a zenekar érdekeit képviselni, s elérni azt, hogy ne társtulajdonosok legyünk, hanem egyedüli lakók, s az épület valóban kielégítse az összes igényünket. Sikertelenül kialakítani az új költségvetési kereteket is. A nyolcvanas évek közepétől pedig még több lett a tennivaló, hiszen lehetett már koncerteket, külföldi

fellépéseket is szervezni, így itt ragadtam. Az utóbbi két évtized során lényegesen átalakult a tevékenységi körünk, hiszen ma már lemezkiadással, koncert- és turnészervezéssel, szponzorszerzéssel, marketinggel, kommunikációval is kell foglalkozni. Amikor ide kerültem zenekari igazgatónak, a zeneigazgatót kívül egy fél állású adminisztrátor és egy gazdasági vezető dolgozott az együttesrel. Ma persze már nem működhet így egyetlen zenekar sem!

– *Azért ma sincs olyan óriási apparátusa a miskolci együttesnek...*

– Ma már öten-hatan végezzük ezt a munkát. Nagyon örülök annak, hogy sikerült kicsit változtatni a szemléleten, így elértem, hogy legyen művészeti főtákarunk, főállású kommunikációs szakemberünk, s jövőre lesz végre főállású marketing-menedzserünk is! Érdekes módon a fenntartónk mindezt természetesnek veszi, a zeneszerek azok, akik ezt rosszabbul tűrik, s kissé értetlenül figyelik, hogy minek hozok ide még újabb és újabb embereket. Számukra ugyanis kevésbé érzékelhető, mi is ezeknek az új munkatársaknak a „haszna”. Remélem azért előbb-utóbb őket is elfogadják, akár csak engem! S bár zenekari igazgatóként rövid távra, öt esztendőre tervezetek, igyekszem azért minél jobban megalapozni a zenekar jövőjét, s olyan struktúrát életre hívni, amilyennel egy intézménynek a XXI. században működnie kell. Nemcsak a szervezeti felépítésben, hanem a koncert- és közönségszervezésben is erre törekszem. Remek publikum a miénk, hiszen a zenekarunk népszerűbb, mint a diósgyőri futballcsapat, mégis a fiatalokat nagyon nehezen

szólítjuk meg. Az ifjúsági hangversenyek nagyjából ma is ugyanúgy működnek, akár húsz évvel ezelőtt. Nagyobb hatékonyságra van szükség, ha azt akarjuk, hogy legyen közönségünk tíz év múlva is. Kísérletezni kell, s érdekeltté tenni a fiatalokat. Remélem, az idei évadban már elindul néhány kezdeményezés, amelynek eredményeként csökken a hallgatóságunk átlagéletkora...

– *Szerintem jól menedzselni, irányítani egy együttest művészet. Mi az ön vezetői ars poeticája?*

– Egy zenekari igazgató háttérember, szürke eminenciás, a lényeg az, ami a pódiumon felhangzik. Az a dolgunk, hogy a muzsikáláshoz pénzt, embert, feladatot teremtsünk. A pénznek elegendőnek kell lennie, hatékonyan, célszerűen és gazdaságosan kell felhasználni. Mindig elég embert, zenészt, fellépőt kell biztosítanunk, akik jó muzsikuskok. S a feladatból is mindig elegendőnek kell lennie, hogy működtetni tudjuk az együttest. Nagyon fontos elem az is, hogy harmonikus kapcsolatban dolgozzunk a zeneigazgatóval. Kovács Lászlóval mi feltétlen bizalommal vagyunk egymás iránt, s igyekszünk segíteni mindenben a másikat. Az egyik legnagyobb boldogság pedig az, amikor megvalósulnak az elképzeléseink, s estéről estére felhangzik a muzsika.

– *S ezek a koncertek igazán különlegesek lesznek, hiszen ebben a szezonban jubileumot ünnepelhet a Miskolci Szimfonikus Zenekar, fennállásuk 40. esztendejét.*

– Izgalmas hangversenyekkel várjuk a közönséget az ünnepi szezonban, s az évad kiemelkedő eseménye lesz a november 3-ai jubileumi koncert. A jövő év elején Budapesten is többször muzsikálunk majd, hiszen januárban, februárban és márciusban is adunk egy-egy hangversenyt a Zeneakadémián. Nagy öröm számomra az is, hogy szó van arról, egy mozit átalakítanak koncertteremmé, s igyekszem mindent megtenni azért, hogy ez a terv megvalósuljon. Negyven év után végre a zenei előadóművészet is otthonra lelne a városban, akár a képzőművészet, vagy a színház. Az új hangversenyterem nagy előrelépést jelentene a zenekar életében. Ez az a cél, amely engem is inspirál, s a mindennapos zenekari munka mellett ezért lobbizok. Néhány év múlva akár meg is valósulhat! A másik dolog, amit nagyon lényegesnek érzek, az az együttesben mostanában zajló őrségváltás. Igyekszünk az utánpótlást megfelelően beépíteni a zenekarba.

Nekünk a tehetségekkel nagyon jól kell gazdálkodnunk! Szerencsére a tavalyi fizetésemelésnek köszönhetően, már egyre több jelentkező akad a meghallgatásainkra.

– *A mindennapi teendők mellett mit tart a legnehezebb feladatának?*

– Nem könnyű erre válaszolni. Talán azt, hogy az ember a zenekarban meglévő sokféle, s időnként ellentétes igényt összehangolja, s képes legyen úgy táplálni az egyéni ambíciókat, hogy ezáltal a társulat váljon még jobbá és jobbá. Sokszor emberpróbáló feladat, sok türelem, belátás és empátia kell hozzá.

– *A vidéki együttesek élete, működése sok szempontból nehezebb, mint a fővárosi társulatoké. Miskolcon milyen helyi, speciális problémákkal kell még szembenézni?*

– A város jellegéből, a lakosság összetételéből következik, hogy az úgynevezett „magas kultúra” iránt kevesebben érdeklődnek, mint máshol. Ez a kisebb közönségréteg azonban roppant kitartó, s nagyon igényes. Elvárásaiknak megfelelni

bizony nem könnyű feladat. Egy szezonban 35 felnőtt koncertet adunk bérleti szorozatokban, ill. bérletszünetes formában, telt házak előtt. Szintén gond az is, hogy messze van a nyugati határ. A miskolci zenekar turnéi így költségesebbek, mint az ország másik felében működő együtteseké. Több költséggel jár minden utazásunk, így jobban kiesünk a szórásból. Viszont ezt igyekszünk különleges programokkal ellensúlyozni. Így 30–35 programot tanulunk meg egy szezonban, ami azt jelenti, hogy szinte minden hétre jut egy. Az állandó tanulási kényszernek köszönhetően pedig az együttes gyorsan és eredményesen tanul, nagyon fegyelmezett, s óriási a rutinja.

– *A Miskolcon végzett, sokszor igazán nem könnyű munkájáért augusztus 20-án átvehette a Magyar Köztársaság Arany Érdemkeresztjét.*

– Nagyon meglepett ez az elismerés. Miskolc ugyanis nem az a hely, ahol záporoznak a kitüntetések. Boldoggá tett, magam miatt és azért is, mert ez valóban

azt jelenti, a város értékesnek tartja a zenekarnál folyó munkát. Nyáron egyébként újabb öt esztendőre kaptam meg a zenekari igazgatói kinevezésemet, s szeretném igazán jól, tartalmasan tölteni ezeket az együttesnél töltött, utolsó esztendőket.

– *A következő öt esztendőre szóló megbízást már nem vállalná el?*

– Nem, mert szerintem ilyen szempontból is ráfér majd az együttesre a frissítés. Én ugyan igyekszem arra törekedni, hogy az évtizedek alatt kialakult rutinom ne ölje meg az új ötleteket, s továbbra is próbálok nyitott maradni a világra, de úgy gondolom, ezt a hivatást is tudni kell abahagyni. A következő öt esztendőben minél több hosszú távú projektet indítok majd el, s persze szeretnék néhány maradandó dolgot is hagyni magam után. De ha a megbízásom letelt, át kell adnom a stafétát az új elképzelésekkel, friss energiával teli fiataloknak, hiszen ez szolgálja a zenekar érdekét, s ez az, ami a legfontosabb!
R. Zs.

„Itt a kulturális rendszerváltás ideje”

Horváth Zsolt, az új pécsi zenekari igazgató igyekszik mindenre felkészülni

Új struktúra, minőségi javulás, jobb marketing, jelentősebb fővárosi jelenlét, törzsközönség-növelés – számos olyan terv és elképzelés, amely segíthet abban, hogy a Pécsi Szimfonikus Zenekar új pozíciót szerezzen a magyar és nemzetközi zenei életben. Az együttes július 1-jétől kinevezett zenekari igazgatója, Horváth Zsolt rengeteg ötlettel és hatalmas energiával látott neki a zenekar jubileumi szezonjának szervezéséhez, s igyekszik minél előbb felkészülni a következő, nehéz évekre.

Úgy véli ugyanis, a kulturális rendszerváltásnak most van itt az ideje.

– *Több éves zenekari munka és tanítás után ült át a „másik oldalra”, az íróasztal mögé. Amikor kidolgozta zenekari igazgatói koncepcióját, mi volt a kiindulópont, a fő irányvonal?*

– Nagyszerű nálunk a zenészképzés, évről évre kiváló muzikusok hagyják el a főiskolákat, a remek egyéni kvalitások azonban nem mutatkoznak meg igazán az együttesek teljesítményében. A magyar zenekarok többségének szerkezeti-szervezeti felépítésében mutatkozó alapvető hiányosságok, az évek óta jellemző alulfinanszírozottság nem teszi lehetővé az optimum elérését. Zenekaraink a rendszerváltás előtti reflexek alapján működnek – miközben az elmúlt 13 évben gyökeresen megváltozott a környezetünk –, így rosszul reagálnak a pi-

ac kihívásaira. Muzsikusként idegenkedünk a fogalmaktól, pedig piaci vonatkozásban egy zenekar a szolgáltatási szektor szereplője, s versenytársa valamennyi kínálat, mely a szabadidős piacon jelentkezik. A Pécsi Szimfonikusokat Magyarország legjobb vidéki együttesének tartom, olyan zenekarnak, amely néhány fővárosi együttesrel is sikerrel veszi fel a versenyt. Az utóbbi évek munkájának köszönhetően úgy vélem, társulatunk minőségi robbanás előtt áll. Remek muzikusaink vannak, akik hajlandóak alaposabban, koncentráltabban dolgozni a holnap sikeréért. Megfelelő anyagi támogatással ez az együttes szárnyalni tudna!

– *Egy jó zenekari igazgató egyik ismérve pedig az, hogy szponzorokat, támogatókat gyűjt, egyszóval sok pénzt szerez...*

– Természetesen szeretnék lényegesen kedvezőbb anyagi háttérrel teremteni az együttesnek, de a pénzszerzés valóban csak az egyik – ha nagyon lényeges része is – a tevékenységemnek. A kezdő és legfontosabb lépés azonban az, hogy a Pécsi Szimfonikus Zenekar, mint intézmény, működése minden paraméterében professzionális legyen. Legfontosabb eleme természetesen, hogy kiváló teljesítményt nyújtson a zenekar, hiszen egy jó minőségű együttesnek egyszerűbb támogatókat szerezni. Ahhoz, hogy a legjobbak legyünk, zeneigazgatónk, *Hamar Zsolt* művészi munkája, együttesépítése mellett én igyekszem előteremteni, megszervezni minden mást. Fontos például kialakítani azt is, hogy az együttes művészeti taná-